

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULŪ XLVIII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

N^o 132.

Vineri, 14 (26) Iunie

1885.

BrașovŪ, 13 (25) Iunie 1885.

Să fim Românii de inimă!

În timpuri normale — Țise Fabriciu în senatul român — e lesne a conduce corabia, când însă se deslănțesc elementele dușmane, amenințându cu stricăciune și cu peire, atunci se cere totu curagiul și totă forța bărbătească spre a-o cârmui.

Ce facu cărmacii noștri? Sunt ei înarmați cu pavăza curagiului strămoșesc, cu energia și bărbăția vechilor luptători pentru limba și naționalitatea română?

Orî dóră nu ne mai amenință nici unu pericolu? Este ore ceriul senin și marea lină?

În anii 1868—1879 mulți dintre noi erau de părere, ca să facem „politică reală“ și să aflăm unu modus vivendi cu Ungurii pe baza legii de naționalitate dela 1868 și a legilor, ce garantază autonomia noastră scolară și bisericească. Aceștia erau ómenii ce ne sfătuiau să ne împăcăm cu puternicii țilei.

Idea principală pe care călăreau ómenii politice „reale“ de împăcare, era că noi Românii ne-am pute mulțumi deocamdată, dacă ni se dá posibilitatea de-a ne dezvoltă liberu pe teremul culturai în școlă și în biserică și că în realitate n'amă avea trebuință neapărată de drepturi politice-naționale.

S'au înșelat cei ce au cugetat astfel. S'au înșelat așa de cumplit, încatu trebuie să se mire ei înșiși adu câtu de scurtu vedetori au fost.

Décă Ungurii dela putere ar fi nutriti scopuri leale față cu naționalitatea română, ce lipsă aru fi avut ei să ne despóie de tóte drepturile politice naționale, de cari ne bucuram, când au ajuns ei la cărma statului? Nu era destul locu pentru dênșii și pentru noi în această țera?

Sirenele guvernamentale maghiare, ca să ne pótă încurcă și paralisă mai ușor acțiunea întreprinsă spre apărarea drepturilor noastre politice-naționale, ne șopteau mereu, să ne liniștim, căci amă avé unu terem largu de dezvoltare în biserică și în școlă. „Nu ve mai bateți capulu atâta cu politica — Țiceau adversarii noștri — această lăsați-o pe séma noastră, îngrijiți mai bine de cultura vóstră.“

Cei ce erau seduși de aceste vorbe, își închipuiau, că într'adevăr decă voru dá ei pace Ungurilor în politică, și aceștia îi voru lăsa să se cultive în pace și neîmpedeați în limba lor maternă și în spiritul strămoșilor lor.

Amară amăgire!

Drepturile politice-naționale nu ni le-au luat Ungurii dela putere ca să ni le dea éráși, după ce amă fi devenitu mai maturi prin progresele noastre în cultură, ci ni le-au luat tocmai cu scopu ca să împiedece dezvoltarea și întărirea naționalității noastre. Maghiarismul violentu nu s'a putut gândi nici unu momentu la o împăcare sinceră și leală cu românismul, ci s'a gânditu numai la nimicirea lui.

Acésta o vedu și recunoscú acum și copii de școlă. Copii cei mari însă, fie din ignoranță séu din rea credință, âmblau să găsescă unu modu practic cu să pótă trăi laolaltă lupulu și mielulu fără să se întemple nici unuia nimic.

Acestu „modus vivendi“ nu s'a putut afla până în ziua de astăzi. Pe câtu timp Ungurii dela putere aveau să se lupte cu dificultățile organizației interioare, ei au tolerat dezvoltarea noastră în școlă și în biserică, ferindu-se de ai da și celu mai micu sprijin. Dér îndată ce s'au simțitu mai siguri în șea au început a uneli pe față și în contra autonomiei noastre bisericesci-școlare.

Ni sunt destul de bine cunoscute fazele prin cari au trecut până acum aceste uneltiri. Scim cum au ajuns gendarmii uiguresci până și dinaintea sântului altar alu biserice și vedem cu mare îngrijire pregătirile ce le facu, șanțurile ce le construesc adversarii neamului nostru, spre a luá cu asaltu ultima redută, ce a mai rămas în stăpânirea noastră: autonomia bisericească și școlară.

Ministrulu de culte și de instrucțiune a anunțat noua companie în discursul séu ultim accentuându necesitatea urgentă de-a se mai întări „puterea statului,“ ceea ce este sinonim cu „întărirea maghiarismului.“

Foile, ce se susțin din fondul de dispozițiune, au și început a comentá cuvintele ministrului și a ne dá o schiță a politicei lui „mai înalte.“

Aceste foi ne spun, că deórece autoritățile bisericesci și școlare se bucură de o prea mare autonomie, nu se pótă întări maghiarismul și suferé unitatea statului. Este prin urmare neapăratu de lipsă de a se restabili armonia între autoritățile țerei și între autoritățile locale și cónfesionale.

Spre scopulu acesta — Țice guvernamentulu „Magyar Polgar“ — trebuie să se revedească legea comunală, să se reformeze mai departe comitatele, și să se organizeze din nou viața noastră bisericească, regulându-se din nou autonomia bisericească.

Spre scopulu acesta se cere să devină mai efectivă inspecțiunea statului, să se prefacă în școle de stat maghiare tóte școlele, „ce nu corespundú cerințelor“ și bisericile cele suspecte să fie „supuse influinței statului.“

Spuneți acum decă în fața unui pericolu atâtu de amenințatoru, nu trebuie să fim Românii de inimă! Spuneți dacă nu este momentulu supremu ca să ne întrunim tóte forțele, de cari dispunem, spre a continuá cu energiă lupta pentru recăștigarea drepturilor noastre politice-naționale,

Orî dóră nu vede adu și orbulu, că fără drepturi politice naționale autonomia bisericei naționale este clădită numai pe nisipu, așa că celu dintăiu potopu o pótă mătura, ca și când n'ar mai fi fostu?

Noulu ministeru englesu și Germania.

În țilele din urmă s'au făcutu de țiare diferite combinațiuni cu ocaziunea crizei ministeriale englese cu privire la relațiunile dintre Anglia și Germania. În contra acestor combinațiuni, „Kölnische-Zeitung“ publică unu comunicat telegraficu, care își are isvorulu în cancelaria imperială din Berlin. Comunicatul cuprinde următoarele:

Posițiunea Germaniei în Europa nu se pótă schimbá din cauza unei schimbări de ministeru în străinătate,

căci politica germană nu se conduce din considerațiune față cu ministrii streini, ci exclusiv în interesu germanu; interesele germane însă astăzi sunt aceleași față cu Anglia ca sub ministrulu Gladstone; dacă unele tractări pendente cu Anglia s'ar încheia acum repede, acésta ar fi îmburătoru; de o schimbare faptică a relațiunilor noastre cu Anglia nu pótă fi deci vorba, fiindcă aceste relațiuni au fost încă de demult amicale. Indigetările amintite mai sus despre o apropiată schimbare în politica Germaniei se aduc de obicei în legătură cu Afganistanulu. În acésta privință e de observat, că Germania n'a avut sé ia nici o atitudine în cestiunea afgană, că nu s'a împărtășitu la ea și n'a făcutu nici o încercare d'a se amesteca în acea cestiune, dar că din esprimările organelor presei germane conducătoare, ce erau de acord, s'a putut vedea, că în Germania dela începutu se nutrea speranța, ca Anglia să se nțelegă pe cale pacnică cu Rusia. Interesulu Germaniei d'a se manține pacea europeană este și adu același ca și acum 14 ani; să fă lámuritu, că o schimbare de ministeru în Anglia nu pótă nimic schimba în acésta și e de presupus, că opiniunea publică nu se va lăsa a fi neliniștită prin sciri țiaristice din améndoú părțile.

CESTIUNEA AFGANĂ

Cu privire la modul cum se va tracta cestiunea afgană de către noulu ministeru englesu Salisbury, se scrie din isvoru oficiosu din Berlinu:

Îngrijirea, că lordulu Salisbury va deschide din nou cestiunea afgană, dispăre îndată ce vomu privi starea actuală a acestei afaceri. Cestiunea graniței s'a regulat în faptă, până la o neînsemnată deosebire de păreri cu privire la instrucțiunile, ce au să se dea comisiunilor de graniță. Amésuratu învoelei de améndoú părțile, posesiunea și dominarea defileului Zulficar rămân Afganilor. Vorba e că ceea ce se numește momentan defileulu Zulficar, nu este unu defileu unitaru, ci constă din diferite înălțimi crucișe și cea mai nordică dintre ele se întinde în teritoriulu rusu. Prin o espunere esagerată a noțiunei, sentinelele afgane dela graniță, care s'ar posta în viitoru acolo, aru fi închise mai numai de teritoriu rusu și prin acésta aru împedea căile de comunicațiune rusesci. Améndoú părțile, Englesii și Rușii, doresc să eviteze acésta. Dar pe când Rușii voru ca aplanarea acestor pretențiuni să servescă ca basă a instrucțiunilor ce se voru da comisiunilor de graniță, Englesii insistară pe lângă prerogativa d'a se domina defileulu prin Afgan, intenționându să dea instrucțiuni în sensulu acesta. Precum se vede, totul se reduce la o cestiune de formă, care se pótă înlătura printr'o trăsătura de condeiu, fără prea mari cedări.

SCRILE ȚILEI.

»Románul« află din isvoru particularu, că d. Pauler, ministrulu justiției uigurescu, și-ar fi datu dimisiunea. Se crede că în locul séu se va numi d. Ladislav Szögyeni-Marich, actualminte șefu de secțiune în ministrulu afacerilor străine din Viena. În acéstu casu se vorbește, că d. baronulu Mayr, ministrulu Austro-Ungariei în Bucuresci, va fi numitu în locul d-lui Szögyeni, séu d-lu comite Dupsky, actualminte ambasadoru la Madridu. Pentru postululu de ministru austro-ungaru în Bucuresci sunt deja trei candidați, și anume: principele Vrede, comitele Bethlen, séu d. Samuel Teleky, care este susținutu de principele de corónă Rudolfulu.

—0—

Guvernulu a scutitu de taxa postală corespondența reuniunii de maghiarisare din Clușiu cu autoritățile publice.

—0—

»Egyetértés« află din Odêrheulu sécuiescu, că reprezentanța orășenescă de acolo s'a îndatorat, la propunerea unui cetățenu român, să dea în timpu de 5

anî câte o subvențiune anuală de 400 fl., cu totul deci 2000 fl., pentru înființarea unui gimnasiu român acolo, în casă când finanțele statului n'ar fi împovărate cu alte sarcini și când înființarea unei astfel de școle s'ar dovedi necesară.

—0—

La a doua alegere de protopop gr. or. ce s'a făcut în Murășu-Ilia, a reușit din nou pr. Avram Păcuraru cu 27 voturi, contra lui Sevastian Olariu cu 19 și fostului administrator al Bradului și profesor George Păreșu cu 1 vot.

—0—

Intre vitele din ținutul Cohalmului a izbucnit boala de gură și de unghii în mai multe localități, și în unele comune băntue cumplită vitele.

—0—

Căpitanul cl. I Teodor Sandul dela reg. 63 de infanterie s'a retras ca invalid în pensiuine cu domiciliul în Mehadia.

—0—

Comuna Petroșeni își arădase regalele de crișmărită lui Frideric Schuller din Orăștia sub condițiunea, ca să nu aplice ovrei ca crișmar. Arădătorul nu a observat această condițiune a contractului și comuna a declarat acum contractul de anulat intentându în contra arădătorului procesul.

—0—

Procesul comunei Făgăraș cu erariul pentru dreptul de crișmărită s'a rezolvit și în a doua instanță în favorul comunei.

—0—

Făgărașul va primi ca garnisonă batalionul 28 de vânători. Acesta a comunicat o reprezentanței orășenești chiar Ex. Sa comandantul de corp br. de Schönfeld, precum și comitele Horvath și deputatul Ullmann.

—0—

Corpului ofiteresc al batalionului de infanterie din Făgăraș i se va da la plecare un banchet, și soldații vor primi 30 fl. pentru îmbunătățirea menajului.

—0—

În săptămâna trecută, 20 de elevi ai academiei de silvicultură din București sub conducerea d-lui profesor Antonescu Remuș, inginer silvic, au sosit în Brașov ca să-l viziteze. S'au prezentat la inspectoratul silvic și în oficiul silvic al orașului, au vizitat nouăle culturi silvice ale Brașovului și institutele cu specialitatea silviculturii.

—0—

Suntem informați, că între Comarnic și Sinaia pe Prahova s'a rupt linia căii ferate într-o întindere — pe câtă aflăm până în momentul de față — de vr'o 70 de metri. Se crede însă că ruptura e mai mare.

—0—

Concertul împreună cu balul se va întocmi în Șomcuta mare la 12 Iuliu st. n. în sala casei comitatense în favorul bisericii gr. cat. de acolo. Prețul intrării 1 fl. de persoană, pentru familie 2 fl. 50 cr. Suprasolviri se vor primi cu mulțumită și se vor cuită pe cale diaristică. Inceputul la 7 ore seara. Programul concertului: 1. Cântecul ginte latine de V. Alexandri, muzica de Caudela, Corul vocal. 2. Cântec de iubire, muzica de Marie Duport (romanță) executată pe piano de d-șora Elena Bilțiu. 3. Vivandiera, Corul vocal. 4. Disertațiunea ocazională, o va ține Ioan Cosa. 5. Hora dela Grivița de Vas. Alexandri, muzică de Gr. Ventură, Corul vocal. 6. Doine populare — canto și violină — de d-șora Ot. Măguranu și d-lă Corneliu Gitta — acompaniate pe piano de d-șora Elena Bilțiu. 7. Declamațiune de Ioan Ghetie. 8. Arcașul, Corul vocal.

—0—

Construirea căii ferate locale Mureș-Ludoș-Bistrița s'a concesit br. Ioh. Kemeny, cont. Kol. Esterhazy, N. Gyarmathy, Bogd. Korbely și Samuel Horowitz.

—0—

Cetim în »România«: Aflăm că d-lă I. I. Heliade-Rădulescu a scos deja de sub tipar 11 côle din »istoria critică universală«, una din cele mai însemnate opere îndite ale părintelui său, lucrată în insula Chio câtă a stat acolo exilat și scrisă în curent cu științele moderne. Acestă operă ar fi fost de multă dată la lumină, dacă familiei lui Heliade i-ar fi rămas avere cu ce s'o imprime și dacă mai ales Academia română n'ar fi refuzat tipărirea ei, când fiul regretatului Heliade i-a oferit manuscriptul.

—0—

Cetim în »Galații«: Din 73 de călători ce au plecat spre Constantinople, Vineri și Sâmbătă pe vapoarele societăților Lloyd și Freycinet, cea mai mare parte au fost evrei. Au mai plecat cu vaporul de Ismail 35 locuitori gălățeni pentru Rusia. Némul lui Israel se reintegră în marele imperiu, în care-i e atât de bine.

Meditațiuni contimpurane.

De când suferă »cavalerésca națiune« din țară de frigurile febrile ale maghiarisărei, nu trece zi, nu apare foia, în care să nu se ivescă câte un nou »apostol«, cerându brevetul pentru modul său practic și probaiv, de a contopi cu siguranță elementele nemaghiare și a face pe mojiicii de valachi, ca în restimp de 50 de ani, să se bată cu toții în peptu, preținându sus și tare, de a fi veniți în romanticul Ardél drept din fundul Asiei, sub conducerea lui Tuhutum...

Cine vrea să se facă ați la noi om celebru, nu are decât să se înroleze în ceata acelora, cari vreau să fabrice, după visul lui Széchenyi, și din pietrii Unguri.

Noi cești, cari avem să le servim drept material pentru asemenea poște, nu putem decât să privim cu nespuse compătimire la acești Donchișoi modern, cari sunt de credință, că este posibil așa ceva în secolul în care trăim, când chiar și ființele microscopice sunt divizate în ord și soiu, statorit de natură, eschisându posibilitatea, ca bacilul choleric al d-lor Pasteur și Koch să potă fi confundat cu cel ce produce anghina sau boala tifoide.

Astăzi, când tot ce viețuesce pe pământ este împărțit în categorii, e foarte târziu a voi ca omeni, cu atât mai puțin o națiune conșciă de sine și mândră de trecutul ce l'a avut, să se metamorfozeze din elementul latin ce este, în o rasă asiatică. Asemenea metamorfoze nu aflăm nicăiri notate pe paginile istoriei.

Ei, dér credința mântuesce și n'ai ce le face, ei înainteză pe calea apucată. De multe ori, prea de multe ori însă alunecă în zelul lor până a se face ridicul, ba chiar comici. Așa citii zilele trecute în o foia de frunte maghiară, cum un »patriot« este îngrijat, în ce mod periculos demonstră până și copii Românilor. »Chiar și pruncii din légăn — dice Ungurul înfocat — sunt înfășiați în tricor românesc.«

Bétrană Europă, tremură! căci acești băieți cu tricor român pe pălăria au să devină toți atâția uriași ca »Strimbă lemne« și »Sfărâmă pietri«, cari au să te sguđuie cu timpul și pe tine din temelii! Cum să nu fie periculoși acești rebeli mic încă de acum »ideei« dominante din țară?! Trebuie să fie foarte spirituali cei ce au ajuns la asemenea concluziuni!

Foile unguresce, începându dela cele din Clușiu până la cele redactate de jidovii din Pesta, și de și își bat joc de »mojiicia și prostia« Românilor, înfășoșându-ne înaintea lumii ca pe nisce creten și idioți din Carniola, neapți pentru vr'o cultură sau industrie.

Pe de altă parte, înființeză reuniuni de maghiarisare, adună bani din totă țera, tot numai ca să amalgamizeze în »elementul lor cult« pe acești năsdraveni.

Pentru Dumnezeu! unde să conducă aceste contradicții de nu la convicțiunea, că n'ai de a face cu omeni serioși, ci cu nisce »cavaleri«, cari au bani destul de-a »cultiva« un sport à la mode! Cu deosebire dela înființarea faimosului »Cultur-egylet«, mai în totă ziua se manifestă cultura ungerescă, în forma ei cea adevărată, nelăsându pe nimeni în dubiu, că strănepoții lui Bendeguz și-au păstrat virtuțile străbune și în Europa, chiar ca în patria străvechiă, de unde au venit anume cu misiunea civilizătoare aci...

Spre ilustrare numai câteva exemple:

La Hălmagiu s'a arangiat nu de mult un maial, unde arangiatorii avu pe pept câte o mică panglică de tricor românesc. Ungurii, cum vedu acest act de răsvărire, se facu foc și pară. Alergă la poliție și nu au astempăr, până ce cu gendarmii au confiscat însemnele »dacoromane«. »Culpabilii« fură judecați la închisore și amende în bani.

Un altă casă tot din acele părți:

Un ténér român se duce într'o zi de serbătore în costum național la biserică. Déca și închipuesce cineva, că a scăpat neinsultat, se înșelă amar! căci fu scos tot prin gendarmi din biserică, pedepsit, iar costumul lui confiscat.

Așa dér numai d-lor au privilegiul a se îmbrăca cu »kalpak« și cu pinten?! É nouă străvechi locuitori în această țară, să ne fie interzis portul antic al străbunilor noștri?!

Uit-te lume cultă, uit-te și te uimesce de libertatea și toleranța ungerescă!

Poftim, madame Adam, ca fiica unei țeri par excellence liberale și te însufleșce și mai departe pentru »cavalerésca națiune«, care respectă în mod atât de demn drepturile naționalităților, ce formeză acest stat poliglot.

Spre norocire însă nu toți scrutatorii timpului mai nou, cari vin să sondeze relațiunile de aci, sunt nisce vânători de renume, cari să se mulțumescă cu parădile ce Ungurii de comună arangează pentru a seduce opiniunea străinilor. Nu toți se indestulesc cu muzica lui Rác Pali, cu papricașul dela Szegedin și cu vinul de Tokaj, ci făcându studii seriose află adevărată situa-

țiune și știu să aprețuescă caracterul ungeresc, după cum merită.

Dovadă că lumea mare începe a străbate prin vellele mistică cu care se încungiură de multă vreme »nobila națiune«, este între altele și un articol apărut de curând în »Revue du Monde Latin.« Și este aproape timpul să se demascheze nisce uneltiri, cari sub firma celor mai sublime concepte, ce le iau în deșert, seducă de atâta timp crudelitatea Europei.

Secolul prezent va fi totdeauna memorabil și cu drept cuvânt admirat de posteritate, căci nici un centeniu n'a produs reforme și n'a eluptat atâtea rezultate gloriose atât pe terenul științelor, artelor și industriei, ca secolul al XIX-lea. Este însă tot atâta de necontestabil, că niciodată șarlatania și reclama n'a fost mai în flóre ca acum.

Pe timpul când Ungaria producea talente literare, cum au fost un Kisfaludy, Kazinczy, Eötvös ș. a., se vede că nu era încă coptă »idea« dominantă de aci, deci omeni, în loc să se sfarme capul cu absurdități, studiau și în urmă ajungeau a fi adevărați literari. Nu așa acu! Aci nu mai trebuie studiu, poți ajunge în mod mult mai ușor a fi om renumit; nisce obscurități, cărora nici de nume nu le-ai auzit, devin serbătore ca Cristof Columb, îndată ce își fac reclamă prin diare de a fi descoperit un nou teren de maghiarisat. Învețaii moderni ai Ungariei au o deosebită predilecție d'a se ocupa în această direcțiune cu comitatul Huniádorei.

Acest district romantic al Transilvaniei escită în mod deosebit pofta romano-fagilor de a-l »cultiva« după sistemul »Cultur-egylet«-ului din Clușiu. Cu acest scop a arangiat și direcțiunea căilor ferate a statului zilele trecute o excursiune a presei din Peșta, la Simeria (colonia Piski) de lângă Deva. Să veți apoi ce articol de fond au scris acești domni după reintorcere. În estasul lor ajung până de a afirmă, că și buhele din cetățuele ruinate huhuiesc despre gloria și splendoră némului ungeresc, aci valahisat, din acest ținut, deci apelă la guvern să întocmescă școli, la publicul din țară să alerge cu ofertele sale, spre a remaghiarisă coloniile de odinioră secuiesce, cari au degenerat în valahii de aci.

Mă mir, că Carpații nu încărungesc și mai tare de atâta înțelepciune.

Veți tu biet plugar român, care în totă brazda întorci cu plugul relicviile strămoșilor tăi, ce documenteză eclatant originea ta, tu nici nu știi, că în vinele tale curge »sânge nobil« de al Șciilor.

Noi Români nici că putem, dér nici că voim a pătrunde profunditatea unor asemenea aserțiuni; tot ce susținem este, că lumea s'a convins la Plevna și Montpellier, că suntem un element setos de-a progresa alături cu celelalte națiuni culte ale Europei în tot ce este bun și frumos. Cultura adevărată vină ea de ori unde, o îmbrățișăm cu totă căldura inimelor noastre, »cultura« dela Clușiu însă o respingem cu indignațiune, protestăm sus și tare în fața lumii în contra ei.

Să o știe acei profeți falși, cari voiesc a răpi copii dela peptul mamelor pentru a cresce eniceri din ei, că femeia română este conșciă de datorința ei și va ști mai bine să mără împreună cu pruncul ei, decât să-l dea pradă inamicilor săi seculari.

Să fiă, decât este scris în cartea sorții, mucenic ca cei din vechime persecutați de cruntul Irod, mără mai bine toți copii inocenți, decât să pătam trecutul nostru glorios, lăpădându-ne de credința și caracterul strămoșilor noștri.

Femei române, grijiți, veghiați că lupul e în stână!
O Română.

ADUNAREA DESPĂR. X ALĂ ASOCIAȚIUNEI.

De lângă Mociu, Iunie 1885

Despărțământul X (Clușiu) al Asociațiunii transilvane pentru literatură română și cultura poporului român și-au ținut adunarea sa generală din acest an la Coșocna în 31 Maiu a. c., după cum s'a avisat în »Gazeta« nr. 107.

Încă cu câteva zile înainte locuitorii din Coșocna în frunte cu țeranii români de ambe confesiunile, se pregătiră ca să potă primi oșpeții câtă se pote mai bine, ceea ce le-a și succés, fiă-le spre laudă și onore dîșt.

Un frumușel număr de membri și nemembri din opid și jur, teologi absoluți și învețatorii din depărtare se grăbiră, unii chiar și per pedes suferindu arșița sorelui, a lua parte la desbaterile adunării pentru binele, fericirea și prosperarea națiunii noastre. Preoțimea română, care ar trebui să premergă cu exemplul său înaintea altora, afară de vre-o câțiva din apropiere și depărtare, nu ne imbuldi în spațiosul loc al adunării.

Dar precum aiurea așa și aci nu am fost lipsiți de controla celor dela putere, căci cel dintău, care a fost de față la locul destinat al adunării,

încă înainte de începere, fii domnul fii-căpitanu cu unul lângă el. Densul s'a prea grăbitu, de aceea nesindu îndată președintele și membrii i s'a uritu de-a aștepta și a plecatu acasă, lăsându poruncă aspră ca nimenea să nu cuteze a începe ședința fără de a-lu avisa, fixându densul și timpul când are să se începă (ebéd után); și programa a lăsatu să i se traducă în unguresce, cu tôte că scie destul de bine romănesce.

Curându după depărtarea d-lui fii-căpitanu opidanu, sosiră și d-lu președinte-substitutu, secretarul despărțământului, d. protopopu gr.-cat. localu și alții mulți membri, cari înțelegându despre cele întemplate mai înainte, facu numai decâtu cunoscutu d-lui fii-căpitanu deschiderea adunării și că ședința s'a începutu.

Domnul președinte substitutu Gavrilu Popu, protopopu Clușului, face cunoscutu că președintele despărțământului, fiindu împedecat, l'a încredințatu pe densul cu conducerea afacerilor și printr'o cuvântare ocazională îndemnă poporul la spriginirea „Asociațiunei“ și dechiară ședința de deschisă. — După acesta se alegu 3 comisii, una pentru revidarea socotelilor, alta pentru propuneri și a 3-a pentru adunarea taxei și înscrierea membrilor, și ședința se suspendă. După redeschidere și pre cându comisiunile începură a-și da rapoartele sale în liniște, etă că sosese d. fii-căpitanu plinu de mâniă și de focu, cum de a cutezat cinea a-i călca mandatulu de au început ședința fără de concesiunea densului, cum de cei 2 domni protopopi demni de totu respectulu și de tôte reverința nu s'au supusu voinței d-lui fii-căpitanu; dér nici d. presidentu nici d. secretaru nu i-au rămasu datorii cu răspunsulu, resturnându'i tôte argumentele și convingendu'l în modu resolutu, că densulu nu are nici unu dreptu de a prescrie adunării, când se se intrunescă. Dea D-đu ca acesta ținută resolută a conducătorilor poporului romănu să o urmeze și alții, căci atunci nu amă auđi atatea plăngerii și lamentațiunii din tôte părțile locuite de Romăni! Așa liniștindu-se spiritele agitate, a decursu și ședința în bună ordine, propunându-se ca să se înființeze filiale în fiecare comună locuită de Romăni, să se tipărescă statutele societății, cărți folositoare de cetitu, și unu diaru mai popularu, cari să se distribue și gratisu pe la școlile mai sêrace.

S'a mai decisu, ca adunarea în anul viitoru să se facă în părțile din josu de Clușiu spre Morlaca. După finirea ședinței toți membrii se unescu la unu banchetu comunu datu din partea și la stăruința întregii inteligințe din opidu, după care ne-amu depărtatu cu toții ducându cu noi suvenirile cele mai plăcute.

I. B. m. G.

Despăr. XVII alu „Societății Transilvane.“ Casă de păstrare.

De lângă Reghinul săsescu 20 Iunie 1885.

În 18 Iunie n. în Reghinul săsescu în școlă gr. cath. s'a ținutu din partea inteligenței romăne o nouă ședință cu privire la constituirea despărțământului XVII. alu „Societății Transilvane.“ în fruntea căruia ca directoru s'a alesu d. Patriciu Barbu, secretaru d. Dr. Absolonu Todea, ambii advocați, eră d. Basiliu Rațiu protopopu ca casieru, toți trei în Reghinul săsescu. Cu acesta ocaziune s'au luat la desbatere și agendele bibliotecii Ioanu P. Maior și s'a hotărutu, ca biblioteca să se strămute din Gurghiu în Reghinul săsescu și să se încredințeze despărțământului susu atinsu ș. a.

Mai încolo s'a propusu și totodată s'a și proiectatu din partea d-lui advocatu Patriciu Barbu înființarea unei case de păstrare pentru „opincarii“ romăni din ținutul Reghinului săsescu. Făcându-se probă și cu acesta prin subscrieri după voia liberă că cine va vră a pași ca acționar — s'a doveditu, că Romănul cinea ce vrea pre lângă tôte sărăcia pôte să și facă, și avem speranță că n scurtu timpu vomu puté anunța, că avem casă de păstrare (institutu de economii) în ținutul Reghinului săsescu, numai pentru „opincarii“ romăni. Salutăm pe întreprindătorii.

În ședința susu atinsă — la care mulți inteligenți nu au fostu, — afară de obiectele puse la desbatere din partea d-lui Patriciu Barbu ca președinte, s'a discutat cu precauțiune și în liniște s'au adusu hotăriri salutare, a domniului înțelegere generală, încatu mângăiați fiindu despre bunele rezultate ce au să armeze, strângându mâinile unulu cu altulu — până la o altă revedere — fiecare ne-amu depărtatu la ale nōstre.

„Viribus unitis“ — și apoi a fi bine. — Tu.

In afacerea „mili împărătesci.“

„Romănul“ vorbindu de hotărirea sinodului din Sibiu în privința ajutorului de statutu poreclitu „milă împărătescă“ scrie între altele:

„Betrânii noștri preoți mari și mici, cu mai puțină carte dér cu mai multă dragoste pentru

nemulu loru, au trăitu și fără de „milă împărătescă“ și înțelegau, că sôrta loru una și aceeași trebuie să fie cu sôrta opincei, pe care o conduceau cu mândriă spre a nemului mărire.

Doctorii noștri de astădi în teologiă și'n filosofie, paru însu a nu mai înțeleg sêmțemintele și aspirațiunile poporului romănu, și în locu d'a fi miniștrii altarului romănu se facu cu ușurință uneltele esecutoriloru legiloru străine.

Nu procedau așa prelații Unguriloru din Transilvania când se aflau în opozițiune cu guvernulu austriacu. Cu toții ne aducem aminte că la anul 1863, episcopulu catolicu din Transilvania, Haynald, împreună cu ceilalți episcopi maghiari reformați și unitari, se puseseră în fruntea opozițiunei maghiariloru și refusau cu îndrăsnelă și fără frică d'a intra în Camera legiuitoare a Transilvaniei, întrunită la Sibiu. Și atunci erau porunci împărătesci, și atunci se făceau pensiuni din partea guvernului austriacu și atunci exista „milă împărătescă“, dér unu episcopu ca Haynald pe tôte le desprețuia și lupta pe față și cu energie în contra guvernului austriacu și în contra autonomiei Transilvaniei, insistându pentru unirea ei cu Ungaria.

Haynald nu cerșea „milă împărătescă“ și puținu îi pasa de amenințările austriaciloru; elu slujea cu credință și cu iubire altarulu ungurescu. E adevăratu că împăratulu l'a destituitu din scaunulu episcopescu, dér nu e mai puținu adevăratu că totu împăratulu, după înființarea dualismului, cu îmbelșugare l'a răsplătitu numindu-lu mitropolitu la Calocsa în Ungaria și intervenind la Papa dela Roma ca să-lu facă cardinalu, numai pentru că la 1863 a respinsu cu indignațiune și cu bărbăția „mila împărătescă.“

Păstorii ardeleni! imitați esemplulu datu la 1863 de colegulu vostru Haynald mai alesu acum, când existența Romănilor de peste munți e pusă în jocu.

Cu dragoste și credință apărați legea vōstră romănescă, cum a apărat-o predecesorii voștri, Șincai, Petru Maior, Klein, Șaguna, Șiuluțu și alții, și încetați d'a mai fi nisce slugi smerite a celoru din Peșta. Sânta scriptură țece, că celu care se închină idoliloru străini și care cu violență și cu fătarnicia lasă să se rătăcescă turma sa, acela nu mai e vredniculu ei păstoru.“

ULTIME SCIRI.

În consistoriulu ce se va întruni în Vaticanu pe la mijloculu lunei lui Iuliu voru fi numiți cardinali arhiepiscopulu Melchers, apoi Șiaffino, fostulu redactoru-șefu alu „Aurorului“, auditorulu generalu Christofari și arhiepiscopii dela Bologna, Capua și Sidney. Probabilu că va fi numitu și arhiepiscopulu dela Sidney ca arhiepiscopu în Dublin. Toți acestia aparțin partidei moderate.

În Cairo circula vestea, că înainte cu două săptămăni unu detașamentu de trupe turcesci, au ocupatu Șeic-Saidulu, vis-à-vis de insula Perim, care punctu îl pretinde Franța pentru sine, au depărtatu de acolo drapelulu republicei și au plântatu semiluna cu stéua. O corvetă turcescă ancoréză dinaintea numitei localități.

Din Tripolis a sositu în Cairo scirea, că Beduinii dela fruntariile tripolitane s'au încăieratu cu nomađii dela granița tunesică și că s'a încinsu o luptă înfricoșată, cădându de ambele părți ca la 500 morți și răniți.

BIBLIOGRAFIA.

„Romănische Revue“, revistă politică și literară în limba germană, editoru Dr. Corn. Diaconovich. Numărulu I este deja sub tiparu și se va espeda abonaților pre țeua S. S. Petru și Pavelu. — Prețulu abonamentului (8 fl. séu 24 franci pe anu) se trãmite sub adresa editorului la Reșița (Banatu) până în 5 Iuliu n. On. DD. colectanți suntu rugați a trãmite cōlele de subscripțiune totu până la acestu terminu.

DIVERSE.

O povață. — Cetim în „Romănia“: Pentru a scōte petele de grăsimu după mătase, se pune stofa pe o pânză indoită, se presară pata cu talcu redus în pulbere și se acopere cu o fōiă de hărtia de mătase, apoi se trece pe desupra unui fieru caldu. Talculu absorbegrăsimu și pata dispare. După catifea, petele se scōtu cu amoniacu.

Catastrofă. — Din Kașimiru, în Asia, se anunță o tristă veste. În urma unui grōsnicu cutremuru de pământu, în acelu orașu s'ar fi dărămatu peste 7000 de case și 3031 de persoane și-au pierdut viața. Mai multe mii de omeni au rămasu fără case și nutrimentu. Pănica ce domnesce nu se pōte descrie.

Crinulu la modă. — Parisulu capitala modei ca în toți anii a adoptatu și pentru anul acesta o flōre de predilecțiune. Noblețea pōrtă flōrea crinului și moda neavându nici unu amestecu cu politica, societatea Parisului a primitu acestă alegere, deși crinulu este flōrea feudală a regiloru Franciei. Toaletele de mare gală sunt tôte împodobite cu buchete colosale de crinu. Desenurile fulardelor acuma așa multu la modă represintă mai tôte crinulu în formele cele mai grotesce. Tôte pālăriile, în fine totu este împodobitu de crinu. Pentru sezonulu acesta c'est la fleur de chic.

Arsă de gază — „Cetățenulu“ din Bacău dă următoarele amănunte asupra nenorociei întemplate d-nei Sevastianu: În séra de 6 a. c. pe la ora 8, d-na Matilda Sevastian, soția d-lui Chiril G. Sevastianu advocatu și deputatu alu Bacăului, voindu să îndrepte o lampă ce era suspendată în salon, și care era aprinsă neregulat de cătră o servitoare, pe când o trăgea în josu spre a putea opera, s'a desprinsu șurupulu care legă lampa de lanțulu ce atērnă de belciugulu din tavanu, și la moment, lampa cădendu în capu, s'a vōrsatu gazulu aprinsu asupra d-séle, ceea ce a făcutu ca sé i se aprindă tôte hainele. Vēdendu-se în pericolu, abia a pututu ca, cu mâinile la ochi, să iasă afară în flacări precum era, strigându ajutoru. La răcnetele séle de disperare, s'au adunatu servitorii din curte, cari, se vede și ei speriați, au pierdut curagiulu pentru a-i da ajutorulu necesaru. Vēntulu, care sufla cu violență, a agravatu și mai multu situațiunea. Sērmanulu soțu era în grădină, nu scia nimic, și curiosu de sgomotulu ce auđia se ducea liniștitu să vadă ce e. Din nenorocire găsesce pe iubita'i soția (la care ținea atātu de multu) în prada flacărilor. Disperat se aruncă asupra ei, și cu concursulu și alu altor persoane reușeste a stinge hainele aprinse. Era prea târziu, foculu o arse: tôte fața e pârilită, ochii închiși, și din unulu se vede eșindu sânge, mâinile sgărcite din cauza arsului, sinulu ars, și chiaru talia. O centură cu care era încinsă a fostu desfăcută în bucăți; pērululu capului cădea în șuvițe cu bucățele de piele. Inelele și brațelele au fostu tăiate de giuvergiu pentru a le putea scōte din cauza umflăturei momentane a mânilor. D-na Sevastian are 26 ani. Medicii dau puțină speranță.

Căni la Constantinopole. — Estragemu următoarele dintr'o corespondință din Constantinopole publicată de „Journal des Débats“: „Căni încep să dispară din Constantinopole. Nu mai revenim ađi asupra celoru țise de atatea ori în privința organizării „municipale“ a cănilor, în privința lenei, fatalismului, miseriei și a recunoscinței lor pentru cea mai mică bună-voință ce li se arată; altă dată, când împrumuturile se făcu cu grămada și Turcia era bogată, caledjii făcu avere. Caledjii suntu neguțătorii, cari parcură stradele purtându pe umēru unu mare ciomag, de care suntu atērnate bucăți de carne pe cari inelele generose și „canofile“ le cumpără pentru căni. Dér timpii suntu grei și caledjii au devenitu forte rari. Bieții căni! totu ce se mai pōte face pentru ei, este d'a umplea cu apă vasele de pământu cari se mai vōdu pe ici pe colo pe strade. Acum în armă, o fe-meia o francesă a muritu de turbare, fiind mușcată chiar de cănele ei. Calomnia însu se întinse cu repeđiciune: cănele care comisesse acestă crimă, fusesse unu căne de stradă. Atunci otrava își începū opera sa sinistră; astede cadavre se vedu diminēta pe strade; astădi sunt strade, unde nu se vede nici unulu din acești neorociți locuitori cu patru picioare...“

Mormēntulu lui Alexandru celu Mare. — Diarul „Die Post“ din Berlinu, dela 14 Iunie, anunță că d. Schliemann are intențiunea d'a se duce în Egiptu, unde va sta tôte erna viitoare, pentru a face cercetări în privința descoperirii mormēntului lui Alecsandru cel Mare.

Necrolog. — Eliseu Lazarițeu, fostu parochu gr. cat. în Nucetu, acum de doi ani retrasu în odihnă la Porumbaculu super., a încetat din viață la 21 I. c. în etate de 71 ani. Ilu jelesce fiulu séu Ioanu L. profesoru în Deva și numeroși consăngeni.

Fie-i memoria binecuvântată!
Defunctulu și-a comandatu încă în viață crucea mormēntală, pe care a compus următoarele versuri:

Aici la acestă cruce
Dorme și-odihnește dulce
Corpulu unuia preotiu,
Care la Nucetu a fostu;
Așa se chiama elu pe-aici:
Eliseiu de Lazarițeu.
Anulu când a răposatu
Este aici însemnatu:
1885.

Editoru: Iacobu Mureșianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 24 Iunie st. n. 1885.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including bond yields and exchange rates.

Bursa de București.

Cota oficială dela 11 Iunie st. v. 1885.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, listing various securities and their prices.

Cursulu pieței Brașov

din 25 Iunie st. v. 1885.

Table with market data for Brașov, showing exchange rates for various currencies and commodities.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui I. Gross.

20% Tote prețurile scădute 20% per comptant.

Magazinul de încălțăminte

al lui

Ioan Săbădeanu

Fabricat propriu și străin, solid și modern. Recomandă on. public cu prețuri scădute toate felurile de încălțăminte fine și ordinare, pentru bărbați, dame și copii, gata séu după măsuri fabricate.

Ghete de bărbați dela v. a. fl. 3.60 cr. în sus.

Ghete de dame " " " 3. " " "

Pantofi și ghete de copii dela 60 " " "

Pantofi de casă de piele, pîslă séu stofă brodate cu flori pentru bărbați și dame dela v. a. fl. 1.30 cr. în sus.

Specialitate.

Cisme de copii în crețu de Karlsbad dela v. a. fl. 3.50 cr. în sus

Șoșoni de postavu de pîslă și cu Gumă englesescă. — Șoșoni cu talpe de pîslă lungi și scurți pentru voiagiori. — Galoci de gumă englesă. — Sandale de gumă și de pîslă pentru dame, bărbați și copii cu prețuri eftine.

Cisme de copii ordinare dela v. a. fl. 2 în sus

bărbați " " " 5 1/2 " " "

femei " " " 4 " " "

Comandele din afară se efectuează după măsurile trimise prompt și cele nepotrivite se iau înderētu în schimb.

Invitare

la adunarea generală a reuniunii pentru clădirea unui teatru cu redută în Brașov, care se va ține Marți, 30 Iunie 1885 la 4 ore d. p. în sala Magistratului orașenesc.

Ordinea zilei:

- 1) Rațiociniu până la 31 Maiu 1885 și darea de sémă.
2) Alegere din nou a comitetului.
3) Schița planului pentru teatru și devisu și arătarea sumei cheltuite pentru aceste.
4) Imputernicirea comitetului ca pentru clădirea unui teatru în Brașov să fundeze o societate pe acții pe basa unui prospectu, ce este a se satori, să între în pertractări cu comna orașenescă spre dobândirea de favoruri în acéstă privință și să ducă toate în deplinire.
5) Imputernicirea comitetului pentru facerea planului definitiv și a devisului pe speșele reuniunii, și a dedica speșele ce se voru face cu fondarea societății acționare ca speșe de fondare.

Brașov, 21 Iunie 1885.

Președintele comitetului.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predeal-Budapesta, Teiuș-Arad-Budapesta, and Arad-Timișoara. Includes columns for train type, departure times, and arrival times.

Nota: Orele de nopțe sunt cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Brașov.